

IL-DE-FRANCE AITU ŠĶIRNES

AUDZĒŠANAS PROGRAMMA

2019.

Audzēšanas programma sagatavota un apstiprināta saskaņā ar Latvijas Republikā spēkā esošiem normatīvajiem dokumentiem.

Programmu izstrādāja: Dr. agr. Daina Kairiša, Ilze Miķelsone, Harita Eglīte

Saturs

Audzēšanas programmā lietoto terminu skaidrojums.....	4
1. Audzēšanas programmas virsmērķis, mērķis un uzdevumi.....	6
1.1. Virsmērķis:.....	6
1.2. Mērķi:.....	6
1.3. Uzdevumi:.....	6
2. Il-de-France aitu šķirnes raksturojums.....	6
3. Aitu identifikācijas sistēma.....	7
4. Il-de-France šķirnes aitu izcelsmes reģistrēšana.....	7
5. Aitu snieguma pārbaude un ģenētiskās kvalitātes novērtēšana.....	7
5.1. Jēru snieguma pārbaude.....	8
5.2. Vaislai audzējamo aitu un teķu snieguma pārbaude.....	9
5.3. Aitu māšu snieguma pārbaude.....	9
5.4. Vaislas teķu snieguma pārbaude.....	10
6. Ciltsgrāmatas kārtošanas metodika.....	11
7. Vaislinieka sertifikāta reģistrēšana, izsniegšana un derīguma termiņa pagarināšana.....	12
8. Zootehniskā sertifikāta un izcelsmes apliecinājuma izsniegšanas kārtībā	13
9. Aitu skaits, kas nepieciešams audzēšanas programmas īstenošanai.....	13
10. Audzēšanas programmas īstenošanas ģeogrāfiskā teritorija.....	13

Audzēšanas programmā lietoto terminu skaidrojums (pamatojoties uz regulu (ES) Nr. 2016/2012)

Audzēšanas programma – sistemātisku darbību, tostarp vairošanas dzīvnieku un to reproduktīvo produktu dokumentēšanas, selekcijas, audzēšanas un apmaiņas kopums, kas ir izstrādāts un tiek īstenots, lai saglabātu vēlamās fenotipiskās un/vai genotipiskās īpašības vairošanas dzīvnieku mērķpopulācijā.

Audzētājs - fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar noteiktas šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu, saskaņā ar audzēšanas programmu, un ir noslēgusi vienošanos ar šķirnes audzētāju biedrību.

Ciltsdarbs – saskaņā ar audzēšanas programmu īstenojams zootehnisko pasākumu kopums dzīvnieku ģenētisko un saimnieciski derīgo īpašību izkopšanai, kurā ietilpst pareiza uzskaitē, snieguma pārbaude, izlase, atlase un ģenētiskās kvalitātes noteikšana.

Ciltsgrāmata – datne vai cits datu nesējs, ko uztur šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrība un kurā ir pamatdaļa un viena vai vairākas papilddaļas tās pašas šķirnes dzīvniekiem, kuri neatbilst ierakstīšanai ciltsgrāmatas pamatdaļā.

Pārraudzība - process, kas nodrošina kvantitatīvus un kvalitatīvus datus par lauksaimniecības dzīvnieku un tā produktivitāti un šo datu reģistrēšanu.

Pārraugis - fiziska persona, kura veic pārraudzību.

Sertificēts vairošanas dzīvnieks - vairošanas dzīvnieks, kurš atbilst audzēšanas programmā noteiktajiem kritērijiem, un par ko ir saņemts izmantošanas sertifikāts.

Snieguma pārbaude - process audzēšanas programmas īstenošanai, kas nodrošina kvantitatīvus datus par lauksaimniecības dzīvnieku, tā produktivitāti, eksterjeru, kā arī citus ģenētiskās kvalitātes noteikšanai nepieciešamos datus un šo datu reģistrēšanu.

Šķirne - dzīvnieku populācija, kas ir pietiekami viendabīga, lai to par atšķirīgu no citiem tās pašas sugas dzīvniekiem uzskatītu viena vai vairākas audzētāju grupas, kuras ir vienojušās minētos dzīvniekus, norādot zināmos to priekštečus, ierakstīt ciltsgrāmatās, lai atražotu to iedzimtās īpašības, audzēšanas programmā izmantojot reprodukciju, apmaiņu un selekciju.

Šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrība - audzētāju apvienība, audzētāju organizācija vai publiska struktūra, kuru dalībvalsts kompetentā iestāde atzinusi nolūkam īstenot audzēšanas programmu ar tīršķirnes vairošanas dzīvniekiem, kuri ierakstīti vienā vai vairākās ciltsgrāmatās, ko minētā apvienība, organizācija vai struktūra uztur vai izveido.

Tīršķirnes vairošanas dzīvnieks - dzīvnieks ar 100% attiecīgās šķirnes asinību, vai atbilst audzēšanas programmā norādītajām prasībām.

Vairošanas dzīvnieks – tīršķirnes vairošanas dzīvnieks, kas ierakstīts ciltsgrāmatas A sadaļā.

Vairošanas materiāls – no vairošanas dzīvniekiem mākslīgās reprodukcijas nolūkā savākta vai iegūta sperma, olšūnas vai embriji.

Vērtētājs - fiziska persona, kura ir saņēmusies sertifikātu un veic dažāda vecuma un dzimuma aitu vērtēšanu.

Zootehniskais sertifikāts – izcelsmes sertifikāts, apliecinājums vai komerciāla dokumentācija, ko par vairošanas dzīvniekiem vai to reproduktīvajiem produktiem, kurā sniegta informācija par vairošanas dzīvnieku vai to reproduktīvo produktu ģenētisko izcelsmi, identifikāciju un, ja pieejams, par snieguma pārbaudes vai ģenētiskās ievērtēšanas rezultātiem.

IEVADS

Il-de-France šķirnes teķi Latvijā pirmo reizi tika ievesti 20 gs. beigās no Polijas. Šajā laikā veiktie pētījumi pierādīja, ka šķirnes teķu izmantošana Latvijas tumšgalves šķirnes aitu aplecināšanai, nodrošina iegūtajiem pirmās paaudzes F1 pēcnācējiem ātraudzības, gaļas iznākuma un muskuļaudu daļas palielinājumu liemenī (Kairiša, 2005).

Biedrības „Latvijas Aitu audzētāju asociācija” sagatavotajā Aitkopības nozares attīstības stratēģijā, IF šķirne minēta kā viena no Latvijas apstākļiem piemērotākām gaļas tipa šķirnēm (Aitkopības nozares attīstības..., 2013).

Abu dzimumu IF šķirnes aitas 2015. gadā no Vācijas iegādājās Taurenas pagasta, Vecpiebalgas novada SIA Cimbuļi. Kopā tika atvesti 82 dzīvnieki, no tiem 80 aitas un 2 vaislas teķi. Daļa no aitām bija aplecinātas Vācijā un pirmo reizi atnesās 2014./2015. pārraudzības gadā. Tas deva saimniecībai iespēju iegūt vēl vienas līnijas vaislas teķa pēcnācējus. IF šķirnes aitu māšu auglība un jēru dzīvmasas izmaiņas zīdīšanas periodā četru gadu periodā apkopotas 1. tabulā.

1. tabula

Il-de-France šķirnes aitu auglības un jēru dzīvmasas izmaiņas zīdīšanas periodā

Gads	Aitu mātes		Jēri		
	skaits uz pārraudzības gada beigām	auglība, %	dzīvmasa pie dzimšanas, kg	koriģētā dzīvmasa 70 dienu vecumā, kg	dzīvmasas pieaugums diennaktī līdz vērtēšanai, g
2014/2015	18	122	4.25	28.4	344.0
2015/2016	74	205	4.43	25.7	303.5
2016/2017	116	170	4.88	29.4	349.8
2017/2018	169	191	4.68	23.3	266.4

Tabulā apkopotie rezultāti liecina, ka saimniecībā notiek mērķtiecīga šķirnes aitu ganāmpulka palielināšana. Četru gadu laikā aitu māšu skaits palielināts par 151, no 18 līdz 169. Aitu mātēm laba auglība, izņemot 2014/2015. gadu, kad jaunaitām pirmo reizi atnesoties, metienā pārsvarā bija pa vienam jēram. Vēlāk, neatkarīgi no aitu skaita palielinājuma, aitu mātēm auglība ļoti laba, no 170% līdz 205%. Jēru vidējā dzīvmasa piedzimstot ļoti noturīga un pārsniedz 4 kg. Jēru dzīvmasas pieaugums diennaktī zīdīšanas periodā, vides faktoru ietekmes rezultātā, variē lielā amplitūdā, no 266.4 g līdz 349.8 g.

1. Audzēšanas programmas virsmērķis, mērķis un uzdevumi

1.1. Virsmērķis:

Audzēt un pavairot Il-de France tīršķirnes aitas Latvijā.

1.2. Mērķi:

- 1.2.1. veidot auglīgus, Skrepi rezistentus Il-de France tīršķirnes aitu ganāmpulkus.
- 1.2.2. nodrošināt gaļas jēru ieguvei augstvērtīgus tīršķirnes vaisliniekus, krustošanas programmu īstenošanai.

1.3. Uzdevumi:

- 1.3.1. stabilizēt aitu māšu auglību līdz 190%.
- 1.3.2. palielināt jēru saglabāšanu zīdīšanas periodā līdz 90%.
- 1.3.3. veikt jēru muskuļaudu un taukaudu slāņa dziļuma mērījumus ar ultrasonogrāfu. Uzsākt mērījumu rezultātu izmantošanu jēru snieguma vērtēšanā no 2024. pārraudzības gada.
- 1.3.4. palielināt vaislas teķu pēcnācēju ieguvi no vienas atnesušās aitu mātes līdz 1.9 jēriem.
- 1.3.5. nodrošināt vaislas teķu pārbaudi pēc pēcnācēju kvalitātes stacijā un šķirnes aitu audzētāju ganāmpulkā;
- 1.3.6. iekļaut no 2024. pārraudzības gada teķu snieguma vērtēšanā pēcnācēju kontrolnobarotātes rezultātus.
- 1.3.7. aitu un teķu izcelsmes noteikšanai, uzkrāt informāciju par laboratorijā iegūtajiem DNS profiliem.

2. Il-de-France aitu šķirnes raksturojums

Šķirne izveidota, krustojot Anglijas Leisteres un Rambuljē šķirnes. Vēlāk krustošanā izmantota Manšampo Merino aitu šķirne. Il-de-France šķirni plaši audzē Francijā. Dzīvnieki lieli, masīvi, ar spēcīgu konstitūciju, muskuļoti. Purna daļa un kāju apakšējās daļas nav apaugušas ar vilnu, tās sedz balti segmati. Aitas un teķi bez ragiem, bet teķiem novēro cietus (strupus) ragu aizmetņus (1. att.).

1.att. Il-de-France šķirnes audzējamie teķi (foto no SIA Cimbuļi arhīva).

Vilna smalka, balta, vidēja garuma, līdz 7 – 8 cm, atbilst 56 – 60^s smalkuma kvalitātei, satur daudz tauksviedru, nocirpums no aitas 4 – 6 kg, tīras vilnas iznākums 45 - 55%.

Aitu māšu dzīvmasa 70 – 90 kg, teķu 110 – 150 kg. Aitām tilpumains gremošanas trakts, kas viņām nodrošina liela lopbarības daudzuma uzņemšanu. Aitas piemērotas apsaimniekošanai gan ganībās, gan novietnē, galvenais nosacījums - pietiekamā daudzumā kvalitatīva lopbarība.

Aitām meklēšanās nav sezonāla. Vieglas dzemdības, labs pienīgums un mātes īpašības. Aitas divu gadu laikā var atnesties 3 reizes, vidējais jēru skaits no aitu mātes gadā līdz 2.25, pirmo reizi atnesoties, parasti dzimst 1 jērs, bet vidējā auglība līdz 180%.

Jēri enerģiski, dzīvotspējīgi. Jēri sasniedz labu dzīvmasas pieaugumu, arī nobarojot ganībās. Il-de-France šķirnes jēru kautiznākums vidēji 50-53%, ir reģistrēts pat 59%. Gaļai raksturīgs mazs tauku daudzums.

Il-de-France aitas plaši audzē gan tīršķirnē, gan kā tēva šķirni, rūpnieciskai krustošanai.

3. Aitu identifikācijas sistēma

Lai nodrošinātu vienotu uzskaites sistēmu, valstī veido dzīvnieku reģistru un ganāmpulku reģistru. Reģistra izveidošanu un uzturēšanu nodrošina Lauksaimniecības datu centrs (LDC).

Aitu identifikāciju nodrošina atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas kārtību, kā arī lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību.

Ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc piedzimšanas, jēru apzīmē abās ausīs, ieliekot krotālijas ar identitātes numuru.

Lai jaundzimušo jēru atpazītu, līdz apzīmēšanai tam var piešķirt kārtas numuru, ko uzkrāso uz sāniem, muguras, vai nodrošina cita veida identificēšanas iespējas, kas nav pretrunā ar dzīvnieku labturības prasībām.

4. Il-de-France šķirnes aitu izcelsmes reģistrēšana

Il-de-France šķirnes aitu ieguvei izmanto **tīraudzēšanu**, tas ir dzīvnieku pārošanu **vienas šķirnes** ietvaros.

Tīršķirnes aitas un teķi iegūti no vienas un tās pašas šķirnes vecākiem un vecvecākiem, kuru piederību tīršķirnei apstiprina dokumenti (ciltskartīte, zootehniskais sertifikāts, ieraksti ciltsgrāmatā).

5. Aitu snieguma pārbaude un ģenētiskās kvalitātes novērtēšana

Šķirnes aitām snieguma pārbaudei tiek izmantoti dati par aitu izcelšanos, ķermeņa uzbūvi (eksterjeru), vilnsegas kvalitāti un produktivitāti. Iegūto novērtējumu izmanto ģenētiskās kvalitātes (punkti un klase) noteikšanai un mērķtiecīgai labāko dzīvnieku izlasei. Vaislai audzējamo jēru, aitu un teķu snieguma pārbaudi, atbilstoši Audzēšanas programmas prasībām, veic sertificēti vērtētāji un pārraugi.

Vērtēšanai izmanto 3. tabulā apkopoto punktu skalu. Vaislai izvēlās aitas, kurām neviena no vērtētajām pazīmēm nav novērtēta zemāk par 6 punktiem, bet teļus, kuru vērtējums nevienā no pazīmēm nav zemāks par 7 punktiem.

3. tabula

Aitu snieguma pārbaudē izmantoto produktivitāti raksturojošo pazīmju vērtēšanas skala

Punkti	Vērtējums
10	izcils
9	teicams
8	ļoti labs
7	labs
6	gandrīz labs
5	vidējs
4	gandrīz vidējs
3	vājš
2	slikts
1	ļoti slikts

Visu dzimumu un vecuma grupu šķirnes aitū sniegumu vērtē, vadoties pēc izstrādātās **Gaļas tipa šķirņu vērtēšanas instrukcijas**.

5.1. Jēru snieguma pārbaude

Jērus vērtē no 60 līdz 95 dienu vecumā, uz vietas saimniecībā nosakot jēru dzīvmasu un jēru apskates laikā identificējot eksterjera kļūdas vai nepilnības.

Jērus sver sertificēts **vērtētājs vai pārraugis**, bet eksterjera vērtēšanu veic vērtētājs. Papildus, biedrības speciālists jēriem veic muskulatūras un taukaidu slāņa mērījumus ar ultrasonogrāfu. Iegūtos rezultātus ieraksta kontroles lapā.

Audzēšanas programmas īstenošanas laikā no 2019. – 2023. gadam, ultrasonogrāfijas mērījumi tiek uzkrāti. Pēc iegūto datu analīzes, 2024. gadā vērtēšanas rezultāti tiks izmantoti jēru un vaislas teļu snieguma pārbaudē.

Kontroles lapas apstrādā LDC un sagatavo atskaites, kurās norāda jēru izmantošanas virzienu (V – vaislai, G – gaļas ganāmpulkam, K – kaušanai), vērtējumu punktus un klasi. Jēru vērtēšanai izmanto datus par:

- vidējo mātes auglību visā tās izmantošanas laikā;
- jēra dzīvmasu, kas koriģēta uz 70 dienu vecumu;
- identificētās eksterjera kļūdas un to izteiktību.

Vaislai izvēlās El klases teļus, kuru vecākiem un vecvecākiem vidējā auglība izmantošanas laikā nav zemāka par 160%*, un El vai I klases aitas, kuru vecāku un vecvecāku vidējā auglība izmantošanas laikā nav zemāka par 150%*.

***no pirmās atnešanās aitū mātēm var ataudzēt teļus un aitas vaislai, izmantojot vecvecāku auglības rādītājus.**

Vēlams, lai aitū mātei, no kuras iegūst vaislas jērus, dzemdību gaita visās atnešanās reizēs būtu atzīmēta kā viegla (apzīmēšanas aktā atzīmēts kā 1, vai elektroniski – 1 dzemdības bez palīdzības).

Jēra snieguma kopvērtējuma noteikšanai tiek sasummēts pazīmju, aitū mātes auglība un jēra dzīvmasa 70 dienu vecumā, vērtējums punktus (4. tab.).

Jēru snieguma novērtējums

Punkti	Vērtējums	Klase	Izmantošanas virziens (atskaitē ieraksts izmantošana vaislai - V, gaļas ganāmpulkam - G, kaušanai – K)	
			V (teķis)	S (aita)
16 un vairāk	teicams	Elite	V	V
14 - 15	ļoti labs	I	G	V
12 - 13	labs		K	V
Līdz 11	gandrīz labs	Br	K	K

**Vaislai atstāt aitas, ar vērtējumu, kas nav zemāks par 12 punktiem.
Teķu kopvērtējums nav zemāks par 16 punktiem – El klase.**

5.2. Vaislai audzējamo aitu un teķu snieguma pārbaude

Audzējamās aitas un teķus vērtēt no 8 līdz 18 mēnešu vecumam, sasniedzot vismaz 75% no pieaugušas aitas vai teķa dzīvmasas, teķim jāsver vismaz 70 kg, aitai vismaz 55 kg.

LDC tiek sagatavotas audzējamo aitu un teķu kontroles lapas. Vaislai audzējamām aitām un teķiem, divi vērtētāji novērtē vilnas kvalitāti, eksterjeru un muskuļojumu.

Aizpildītās kontroles lapas nosūta uz LDC, kur tiek veikta datu apstrāde un iegūts audzējamo aitu kopvērtējums (5. tab.).

Audzējamo aitu un teķu snieguma vērtējums, klase

Punkti	Vērtējums	Klase	Izmantošanas virziens (atskaitē – izmantošana vaislai (V), gaļas ganāmpulkam (G), kaušanai (K))	
			V (teķis)	S (aita)
21.0 un vairāk	teicams	El	V	V
19.0-20.0	labs	I	G	V
līdz 18.0	slikts	Brāķis	K	K

Vaislai audzējamo teķu vērtējums ne zemāks par 21 punktu, nevienā no pazīmēm nav zemāks vērtējums par 7 punktiem.

Vaislai audzējamo aitu vērtējums ne zemāks par 19 punktiem, vilnas kvalitātes un muskuļojuma attīstības vērtējums - ne zemāks par 6 punktiem, bet eksterjera vērtējums – ne zemāks par 7 punktiem.

5.3. Aitu māšu snieguma pārbaude

Pamatojoties uz kontroles lapās un dzīvnieku reģistrā izdarītajiem ierakstiem, LDC aitu mātes katru gadu novērtē pēc šādām pazīmēm: auglības visā tās izmantošanas laikā (%) un jēru dzīvmasas (vērtējot jērus 60-95 dienu vecumā), kas koriģēta uz

70 dienu vecumu (kg). Aitu māšu snieguma pārbaudes rezultātus apkopo kopvērtējuma klasē (6. tab.).

6. tabula

Aitu māšu snieguma vērtējums

Punkti	Vērtējums	Klase	Izmantošanas virziens
18.0 un vairāk	izcili	El	atskaitē ieraksts C (ciltskodola grupa)
16.0 – 17.9	teicami	El	atskaitē ieraksts - V
14.0 – 15.9	loti labi	I	atskaitē ieraksts - V
12.0 – 13.9	labi	II	atskaitē ieraksts - V
Līdz 11.9	gandrīz labi	Brāķis	atskaitē ieraksts - K

Vaislas jēru ieguvei izmanto aitū mātes, kuru vērtējums nav zemāks par 12 punktiem.

Pēc tam, kad aitū māte ir sasniegusi El klases vērtējumu (ne agrāk kā pēc 2. atnešanās reizes), vērtējums tiek saglabāts visu tās turpmāko izmantošanas laiku!

5.4. Vaislas teķu snieguma pārbaude

Vaislas teķu novērtēšanu pēc pēcnācēju ieguves veic LDC, izmantojot datu bāzē **audzētāja** reģistrēto informāciju par apļecināšanai nozīmētajām aitū mātēm, to atnešanās datiem un reģistrētajiem jēriem.

Vaislas teķim reģistrē datus par pēcnācēju (jēru) nobarošanas datiem, muskuļojumu un taukaidu slāni pret 13 ribu, stacijā un uz vietas šķirnes aitū audzētāja saimniecībā.

Iegūtie rezultāti no 2024. gada tiks iekļauti vaislas teķu snieguma pārbaudes vērtējumā

Vaislas teķu snieguma pārbaudē iegūto vērtējumu pēc apļecināto (grūsno) aitū māšu īpatsvaru un jēru ieguvei, apvieno kopvērtējumā (7.tab.)

Ja vaislas teķis izmantots līdz 10 aitū māšu apļecināšanai, pieļaujams līdz 30% neatnesušos aitū īpatsvars. Vaislas teķus turpmāk izmanto vaislas jēru ieguvei, ja kopvērtējums nav mazāks par 14 punktiem.

7.tabula

Vaislas teķu snieguma vērtējums (1)

Punkti	Klase	Izmantošanas virziens
14.0 un vairāk	El	atskaitē ieraksts – V, izmantot vaislai
12.0 - 13.9	I	atskaitē ieraksts - G, izmantot gaļas jēru ieguvei
Līdz 11.9	Br	atskaitē ieraksts K, realizēt gaļai

Teķiem, no kuriem pārraudzības gadā nav iegūti pēcnācēji, bet viņi jau ir vērtēti, saglabā iepriekšējo vērtējumu.

Pārbaudes teķa statusu var saglabāt 2 pārraudzības gadus, ja teķi pirmo reizi izmanto kā rezerves teķi.

Pēc pēcnācēju kontrolnobaršanas rezultātu iekļaušanas vaislas teķu snieguma pārbaudē, kopējais vērtējums, teķa turpmākai izmantošanai vaislai, nevarēs būt mazāks par 21 punktu (8. tab.).

Vaislas teķu snieguma vērtējums (2)

Punkti	Klase	Izmantošanas virziens
21.0 un vairāk	El	atskaitē ieraksts – V, izmantot vaislai
20.0 - 20.9	I	atskaitē ieraksts – G, izmantot gaļas jēru ieguvei
Līdz 19.9	Br	atskaitē ieraksts – K, realizēt gaļai

Teķis uzlabotāja statusu saņem, ja kopējais novērtējums nav zemāks par 22 punktiem (El kl. U).

Pēc pēcnācēju kvalitātes pārbaudītam vaislas teķim, El klases vērtējums tiek saglabāts visu tā turpmāko izmantošanas laiku.

6. Ciltsgrāmatas kārtšanas metodika

Ciltsgrāmata ir informācijas krājums par aitu un teķu izcelšanos, produktivitāti un ciltsvērtību. Ciltsgrāmatā ieraksta aitas un teķus, kuri izaudzēti saskaņā ar Audzēšanas programmu un ir apzīmēti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Ciltsgrāmatu izmanto:

- *ciltsdarba sasniegumu analīzei;
- *labāko dzīvnieku izlasei, atlasei un reģistrēšanai;
- *turpmāko ciltsdarba uzdevumu noteikšanai.

Ciltsgrāmatu kārt **šķirnes aitu audzētāju biedrība**.

Aitu un teķu reģistrēšanai ciltsgrāmatā, īpašnieks biedrībai iesniedz pieteikumu, kurā norāda:

- ganāmpulka reģistrācijas Nr.;
- dzīvnieka identitātes Nr.

Biedrība pārbauda iesniegtās informācijas atbilstību un mēneša laikā pieņem lēmumu par dzīvnieka reģistrēšanu ciltsgrāmatā.

Ja dzīvnieka reģistrācija ciltsgrāmatā tiek atteikta, biedrība izsniedz motivētu rakstisku atteikumu.

Ciltsgrāmatā ierakstītiem dzīvniekiem jābūt negatīvi reaģējošiem uz *Maedi-Visna* slimību, šķirnei atbilstošu eksterjeru, zināmu izcelsmi un izcelšanās vietu.

Ciltsgrāmatā uzņemamajiem teķiem un aitām jābūt novērtētiem pēc Audzēšanas programmas eksterjera un produktivitātes vērtēšanas metodikas.

Pamatojoties uz iesniegtajiem dokumentiem, aitām piešķir ciltsgrāmatas numuru.

Ciltsgrāmatai ir divas daļas - galvenā A daļa un papilddaļa – B daļa.

Galvenā daļa ir sadalīta divās klasēs.

Galvenajā (A) daļā uzņem visas dzīvās aitas un teķus, kuriem ir šķirnei atbilstoša izcelsme četrās paudzēs. Ciltsgrāmatas galvenajā daļā uzņem arī dzīvnieka vecākus un vecvecākus. Dzīvnieka vecāki un vecvecāki var būt arī likvidēti vai krituši.

A1 klasē ieraksta aitas un teķus ar atbilstošu izcelsmi un audzēšanas programmas prasībām atbilstošiem snieguma pārbaudes rezultātiem (22. tab.).

A2 klasē ieraksta jērus, audzējamās aitas un teķus, aitu mātes un vaislas teķus, kuriem ir atbilstoša izcelsme un ir veikta snieguma pārbaude.

**II – de - France šķirnes aitu un teķu minimālās produktivitātes pazīmes
un Skrepi genotips ierakstīšanai ciltsgrāmatas A1 klasē**

Produktivitātes pazīmes	Teķi	Aitas
Jēru ieguve no vienas aitu mātes	1.6	x
Auglība, %	x	150
Kopvērtējums, klase	El	El vai I
Skrepi genotips	R1	R1, R2

Ciltsgrāmatas A1klasē var ierakstīt aitu māti pēc pirmās atnešanās, ja pēcnācēji dzimuši kā dvīņi vai trīņi.

A2 klasē ieraksta jērus, audzējamās aitas un teķus, aitu mātes un vaislas teķus, kuriem ir atbilstoša izcelsme un ir veikta snieguma pārbaude.

B daļā uzņem aitas un teķus ar šķirnei atbilstošu izcelsmi trijās paaudzēs.

7. Vaislinieka sertifikāta reģistrēšana, izsniegšana un derīguma termiņa pagarināšana

Vaislinieka sertifikātu reģistrē un izsniedz šķirnes aitu audzētāju biedrība. Uzsākot vaislas darbību, teķim tiek reģistrēts pārbaudes sertifikāts līdz 1 gadam, kura laikā iegūst ciltsvērtības novērtējumu. Teķis ir ierakstīts vai atbilst ierakstīšanai ciltsgrāmatas A sadaļā.

Lai reģistrētu sertifikātu, vaislinieka vai vaislas materiāla īpašnieks iesniedz šķirnes aitu audzētāju biedrībai:

1. Iesniegumu vaislinieka sertifikāta reģistrēšanai;
2. Iepirktam vaisliniekam zootehniskā sertifikāta kopiju;
3. Ārzemēs iepirktajam vaisliniekam, zootehniskā sertifikāta kopiju izsniedzējas valsts oriģinālvalodā un tā tulkojumu valsts valodā.
4. Veselības sertifikāta kopiju, ja vaislinieku un tā vaislas materiāls iepirkts citā valstī

Biedrība mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē saņemtos dokumentus un reģistrē vaislinieka sertifikātu, vai paziņo par atteikumu.

Lai pagarinātu sertifikāta derīguma termiņu, persona ne vēlāk kā 30 dienas pirms sertifikāta derīguma termiņa beigām iesniedz organizācijai:

1. Iesniegumu vaislinieka sertifikāta pagarināšanai;
2. Maedi-Visna izmeklējuma rezultātus, ja vaislinieks nav no M3 statusa novietnes.

Ja vaislinieka novērtējums atbilst audzēšanas programmā noteiktajām prasībām, sertifikāta derīguma termiņš tiek pagarināts uz 5 gadiem, saglabājot pirmo reizi izsniegtā sertifikāta kārtas numuru.

Biedrība LDC datu bāzē reģistrē informāciju par sertificētajiem vaisliniekiem, un sertificēto vaislas materiālu.

Pēc īpašnieka pieprasījuma biedrība 10 dienu laikā izsniedz vaislinieka vai vaislas materiāla sertifikātu dokumenta formā.

Informācija par sertificētajiem vaisliniekiem un sertificēto vaislas materiālu ir pieejama LDC datu bāzes publiskajā daļā.

8. Zootehniskā sertifikāta un izcelsmes apliecinājuma izsniegšanas kārtībā

Zootehnisko sertifikātu sagatavo visu vecumu un dzimumu aitām, kuras uzņemtas vai atbilst uzņemšanai ciltsgrāmatas A daļā un tās plānots pārdot vaislai.

Zootehniskā sertifikāta saņemšanai audzētājs iesniedz biedrībai pieteikumu, kurā norāda vaislas aitu identitātes Nr. un valsti, uz kuru plānots aitas pārdot.

Biedrība pārbauda iesniegtās informācijas atbilstību prasībām un mēneša laikā pieņem lēmumu par zootehniskā sertifikāta izsniegšanu.

Ja sertifikāta izsniegšana tiek atteikta, biedrība izsniedz audzētājam rakstisku atteikumu, kurā norāda atteikuma iemeslus.

Apliecinājumu sagatavo visu vecumu un dzimumu aitām, kuras neatbilst ciltsgrāmatas pamatdaļā (A) uzņemšanas nosacījumiem, bet tās plānots pārdot audzēšanai.

Apliecinājuma saņemšanai audzētājs iesniedz biedrībai pieteikumu, kurā norāda aitu identitātes Nr.

Biedrība pārbauda iesniegtās informācijas atbilstību un mēneša laikā pieņem lēmumu par izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu. Ja izcelsmes apliecinājuma izsniegšana tiek atteikta, biedrība izsniedz audzētājam rakstisku skaidrojumu, kurā norāda atteikuma iemeslus.

9. Aitu skaits, kas nepieciešams audzēšanas programmas īstenošanai

Audzēšanas programmas īstenošanai nepieciešamas vismaz 100 aitu mātes un vismaz 4 savā starpā neradniecīgi sertificēti vaislas teķi, paredzot, ka vienam audzētājam ir vismaz 20 programmas prasībām atbilstošas aitu mātes un viens sertificēts vaislas teķis

10. Audzēšanas programmas īstenošanas ģeogrāfiskā teritorija

Il-de-France šķirnes aitu audzēšanas programmu īsteno visā Latvijas Republikas teritorijā.